

Skåne
Albo h.d.
Andrarums sv.
(Munbruket)
uppteckn. 1925-26.

uppt. av Gotthard Gustafsen

Berättat av Nils Bus
född 1857.

Gillen.

s. 1.

Övernatt. väsen.

s. 1-3.

Saga om en prinsessa, som
gifte sig med en korpareson,
som kunde 'genstöda' henne på

3 frågor.

s. 4.

Bowds lagade trollens bakengröpa. s. 5.

GILLEN

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

Midsonmuskatas bestod de på oss. Det var i alunkällaren. Vi hade ost och smör och bröd. Brännvin och öl så vi kunde tarva. Uudantayarna fingo var $\frac{1}{4}$ kaka bröd, en skiva ost och en klack smör och en kanna öl och så många suppa de ville och kunde ta. Uudantayns kringoma hade en kaska med sig, som de fingo tre suppa på hätt. Brödet baktes och ölet bryggsdes hos frivaltaren. Så var där dans på gården.

Kundgille hade vi också, men de hade vi i början. Vi släppte själva till maten: brännvin, ost och smör. Öl hade vi inte då. De gick om på oss att släppa till hus. Så roade vi oss med att spela kort.

FOLKTRO

Miss Bus, Andrarum.

Skauammen.

Min svärfar, när han hände i Ludaaröd, såg han skauammen. Han blev rent förvillad, så att han hilde inte hem igen. Men när han gick ett beted (stund), så hilde han rätt.

BERGFRUN.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds universitet

En natt kom där ett fruntimmer in i kökshålet i parnehuset, där en karl stod och koka. Hon vände ryggen till elden. Då sa' han till henne: "Jum fyster väl. Se' va rydligt va från ä' feu." "Nä", jag är inte rik, men jag har en systers som ä' rikare. Hon sitter på en silverstapel, men jag sitter bara på en alunstapel."

Det var bergsfrun, som var uppe från Alinberget. Hon sa', att Audrarnus kôrka stod på självva silverstapeln. Utanför Audrarnus, på fälleden, har de gravat och där ligger silverträdar stora som ullgamsträdar.

BÄCKHÄSTEN

Det var en bonde i Brösarp. Han skulle kôra skjuts. Han hade ett grätt ög, men när drängen skulle spämma för, så tog han bäckhästen. Men han märkte, att det var nåt konstigt. När han kom fram till Segerberga, tog han inte milan av honom, utan väntade. När han då kom hem och tog av milan, föroann öget.

JORFOLK.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

1

I Blestorp bodde jorfolk. De gingo fram till Blestorpas gåren och lånade vagn och grisola, när de skulle baka.

De lånte bröd där till och med och folket på gåren fick lika gott bröd tillbaks. Så hade de förbytt gylta på ett ställe, så att jorfolket hade fått en måstka. Den skickade de till Blestorpas gåren för att låna bröd. Då frågade kringan i gåren henne, hur de hade det. Det var bra men så kom trollkvingen, Hon tyckte väl, det blev för länge. Hon så till Blestorpas kringan

de skulle inte veta och flä utan låna och låta gå.

De skulle ha bröllop, jorfolket. Då sa Blestorpas kringan, det skulle vara roligt att se bröllopsstassen. Jo då, vi ska komma genom stuan med hela stassen. Men I får inte lov att grina åt dem, hade kvingen sagt. För då gick det inte bra åt dem. När då stassen kom genom stuan, så var där spelmän före och spelade. Bageriet kom en som hade knäppt mer än ett ben. Folket grinade. De satt och åt udda, de hade välling i ett stort fat på bordet. När den konolie spelmannen kom

Det är gamla berättelser, som jag
hört af faffär.

DET VAR en gång en kung för många år sedan, han hade en dotter, som han så gärna ville ha bortgift, men hon ville inte ha någon, utan att de kunde genstöda henne på tre frågor - om de voro värre än hon till att ge svar. Då var där en torpare, som hade tre söner, och fattigt var det för dem. Så ville de två äldste följas åt till slottet för att språka med henne. Då ville den yngste följa med, men han fick inte lov. Då smög han sig efter dem. När de två äldste så hade gått ett stycke, så tittade de sig tillbaks och då finge de ju se den yngste komma efter. Då säger den yngste pågen, "Här hittade jag en död fågel. Vill ni ha något av den?" -- "Nej, sier de två andre, "du kan själv ha de döda fåglar du hittar." - När de så hade gått ett stycke till, så hittade den yngste en kork, som låg på vägen. - "Pågar, "sa han, "här fann jag en kork, vill ni inte ha nå't av den." -- Nej, du kan själv ha din kork, "svarte de andre. När de hade gått en bit till, fann han en vidja, som låg på vägen. -- "Pågar, här hitta' jag en vidja, vill ni inte ha ett stycke av den?" - "Å, nej du kan själv ha din vidja, "svarade de andre. - När de hade gått ett stycke till fann den yngste ett "vårahorn". Då sa' han; "Här hittade jag ett vårahorn, kanske ni vill ha utav det?" -- "Å nej, "svarade de, "du kan själv ha vad du hittar." När de så gingo vidare, fann den yngste ännu ett vårahorn. Då sa' han: "Här fann jag ett vårahorn till, kanske I vill ha det?" - "Å nej, du kan själv ha, vad du hittar, "svarade de två andre. - Så kommo de då äntligen fram till slottet. Då skulle den äldste först in och snacka med prinsessan. Men det har sig inte bättre än att han kom ut med det samma. Det gick likadant för den andre - de kunde inte stå sig med prinsessan, någon av dem. Då gick den yngste in. När han kom in om dörren, så sier han: "Usch, vad här är varmt!" - "Det är väl hetare i min änne, "sa' prinsessan. - "Det var bra, då kan jag få min fågel stekt där." - "Fettet rinner av den, "sa prinsessan. - "Å, jag har en plugg att slå i ännen på 'en, "sa' pågen. - "Ja, men då spricker den, "sa prinsessan. -- "Nå, jag har en vidja att lägga om den." -- "O, vad du är krokiger, "sa prinsessan. -- "Å nej, "sa pågen och tog upp det ena vårahornet, "här är det, som är krokigt." -- "Så har jag då aldrig sett på maken, "sa prinsessan. -- "Å jo, här är det, som det är maken till, "sa pågen och "träckte" (drog) upp det andra vårahornet. Och så blev han gift med prinsessan och där leva de ännu och där bo de i all evighet.

Det är gamla berättelser, som jag hört
af farfar.

JORDFOLK

Bonde lagades trollens bagarugnsråden.

DET var om bonden, som bodde bort i gården i Andrarum, den de kallar för klockarehemmat. Drängen och, han bonden, de var ute och årde (plöjde) på backen mitt för gården - den kallas för "Korneho". Och när de kommo så låg där en raga och en stake i fåren. Så sier bonden: "Här ligger en raga och en stage, jag får kanske sätta ragan på för den ska kanske gagnas." Han satte ragan på och gjorde det i ordning. Sen lade han ragan där igen och när de kommo omigen, så stod där två "fittamadar", en till dem var. Så sier drängen: "Jag vill min själ inte ha dom madarna för de ä' trollmad." -- "Ja, vill du inte ha maden, så äder ja dem bägge två". Som han också gjorde. Så blev det med mannen så han behövde låna pengar för att betala arrendet. Så visste han inte, var han skulle få dem. Så var han nere i "Korneho" efter sina hästar en morgon. Så gick han och grubbla, var han skulle skaffa pengarna ifrån. Då mötte han en gråskäggig gubbe inne ibuskarna. Gubben sier: "Varför är du så lessen och led åt det?" ---- "Jo, jag skulle ha pengar till arrendet och jag vet inte var jag skall skaffa dem, för där är ingen som vill låna mej dem." ---- "Det är inte så farligt med det," sade gubben, "tag en påse med dig en "måron tillia" (tidigt en morgon), och så går du in i Korneho till den och den stenen där ligger -- så kan du kalla Appe, så skall jag genast komma upp till dig." -- Ja, han tog en påse med sig da'n därpå om morgonen och gick till stenen. När han då kom dit, kalla han på Appe, och Appe stod genast vid sidan om 'en. Så sa' han: "Ta nu hit påsen, så ska jag snart komma igen med den." Så fick han pengar där, han hade till många års arrende. Så sa' bonden: "Hur ska jag kunna gälla alla dessa många pengarna?" ---- "De" är inte farligt med de', "sa' Appe, "för när jag får pengarna är det bra eller inte ä' det samma vicket (vilket), om det blir om ett år eller tie år." Och mannen skrapa' och samla' ihop pengar och la' undan år för år; så när han hade samlat lite' grand gick han till stenen och kalla' på Appe. Den tredje gången han kallade, svara't tillbaks, att Appe var död och Selia också -- det var "hanses kvinga". ---- Ja, för jag är här med pengar, som jag lånt av honom," sa bonden. ---- Så svatte de igen: "Vad I har lånt, har han skänkt er, för de' i satte bagarugnsragan i hop till honom." -- Så gick mannen hem med sina pengar igen.

Upptecknad af Gotthard Gustafsson
juli 1926.